

ginselen spreekt. We vragen: welk gezag? Het hare niet, het geestelijke. Dat geeft zij prijs, als zij naar dezen adviseur luistert, zich verre houdende van de dingen-van-den-dag.

Wij noemden artikel 36; wij willen ook de Dordtsche Leerregels doen spreken. Want deze hebben reeds lang geleden den droom verstoord, waarmee deze schrijver den geest onzer jongeren weer komt infecteeren, als hij schrijft:

„De erkenning over en weer (!) van de waarde van den godsdienst haalt weinig uit, het geloof in één God, dat ook onder niet-kerkelijken en zelfs onder heidenen zou worden gevonden, is daarentegen een overeenstemming (!) in overtuiging (!), welke niet alleen leiden kan tot een zekere verdraagzaamheid, maar die tevens de algemeen menschelijke (!) rechtsbeseffen verankert (!) in het bestaan van een levend Albestuurder”.

En, al vlecht de schrijver herhaalde adhaesiebetuigingen aan de antithese-gedachte in zijn betoog in, toch komt, nog wel in de „practische samenvatting” van zijn betoog, als conclusie dit voor den dag:

„Integendeel, behoort men alsdan (wanneer? K. S.) niet naar denkbeeldige scheidslijnen (tusschen rechts en links, K. S.) te zoeken (dat mag nooit, K. S.) DOCH (wat een tegenstelling, K. S.) zich op een gemeenschappelijke grondslag (tusschen rechts en links dus, K. S.) te plaatsen”.

Die „gemeenschappelijke grondslag” IS er dus, als puntje bij paaltje komt. Wij zien nu wat al die sympathiebetuigingen met de antithese-gedachte waard zijn geweest.

En omdat we geen ruimte meer hebben, willen we volgende week eens nagaan waarom dit alles luidt aan een de facto negeren van de gereformeerde belijdenis. Ieder voelt: het wordt hier meenens. K. S.

CORRECTIES.

In ons vorig nummer, bl. 253, kolom 1, regel 10 v.o. staat: en eigenlijke, Lees: het eigenlijke.

Zelfde bl., kolom 2, regel 10 v.o. staat: „een ander schrijver”. Lees: een of ander schrijver. K. S.

DE JONGSTE SCHORSING.

Ziehier de gronden voor de jongste schorsing:

„De classis Bolsward, in vergadering bijeen op Woensdag 23 April 1947, gehoord hebbend de mondelinge verklaring van ds C. v. d. Waal te Pingjum, dat hij niet kan instemmen met, noch zich conformeren aan de leerstellige uitspraken en de kerkrechtelijke beslissingen van de synode, overwegende, dat hij daarmede zijn belofte, afgelegd bij het ondertekeningsformulier, n.l.: dat hij zich zou onderwerpen aan het oordeel der meerdere vergaderingen, verbroken heeft; besluit ds van der Waal voor den tijd van drie maanden te schorsen in zijn ambt als dienaar des Woords, opdat hij zich alsnog bezinne en zich onderwerpe aan het oordeel der classis. En voorts: hiervan mededeeling te doen aan ds van der Waal, aan den kerkeraad der Geref. kerk te Pingjum-Zurich en aan al de classes der Geref. Kerken in Nederland.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

OM HET HART DER REFORMATIE. XIII.

Het woord bevat alle beloften Gods, en het geloof neemt ze alle aan. De inhoud van het woord is Christus, de gansche Christus.....

Dr H. Bavinek.

HET GEBRUIK VAN DEN DOOP.

Bij de reformatoren speelt het geloovig gebruik van de altijd en overal waarachtige en ongeschonden en krachtadige sacramenten een groote rol. Zonder dit geloovig gebruik zijn de sacramenten den ontvangers daarvan tot geen enkel nut!

Ook Drukker spreekt over het gebruik van het sacrament. Maar juist dan komt zijn subjectivisme, zijn verschuiving van de belangstelling van den levenden God en diens woord naar den geloovige, met volle kracht openbaar. Drukker neemt n.l. bij de bespreking van deze vraag zijn uitgangspunt in den mensch. Hij gaat onderscheiden in onbegnadigden, onzekeren van hun staat, begnadigden, enz., en zegt dan wat zij in een bepaalde situatie zool kunnen en moeten „doen”. Inderdaad het „doen” komt hier op den voorgrond. Het arminianisme heeft subjectivisten altijd te pakken! Ondanks hen zelf.

Wanneer de natuurlijke ouders van een kind „Godzalige” zijn, aldus Drukker, „zoo kunnen zij van dien doop, welke zij met de Gemeente in hun eigen kind ontvangen, dezelfde nuttigheid trekken, welke ik even van de Gemeente (= de uitverkorenen) in het gemeen gemeld heb”¹⁾. Men lette er op: de „Gemeente” ontvangt den doop, de kinderen zonder meer niet! Dat

De classis spreekt den hartelijken wensch uit en bidt, dat de Koning der Kerk het daarheen moge leiden, dat ds van der Waal terugkeert van de dwaling zijns wegs.

Op last der classis,

Het Moderamen:

Drs A. M. VAN DER ZANDE, Praeses.

Ds J. P. ROZENDAL, Scriba.

Ds J. A. ALBERTS, Assessor”.

Het is maar verbeelding, zegt dr Dijk's Jongelingsblad, dat er „hiërarchie” is. Maar wat is ze dan wel? Beteekent het ondertekeningsformulier dat men alles, wat de kerk ooit zal vastleggen, zal aanvaarden? Dan hebben Kuyper, De Cock, Luther zich gruwelijk bezondigd. Hier schorst men, zonder te durven zeggen: hier is strijd met Gods Woord. Men constateert alleen verbreking van een (denkbeeldige) belofte.

K. S.

ONS ADVIES INZAKE DE VOLKSTELLING.

Zooals verleden week reeds opgemerkt werd, gevoelen de deputaten voor correspondentie met de Hooge Overheid, dat er, strikt genomen, bezwaren zijn tegen de manier, waarop onze kerken staan aangeduid op de formulieren voor de volkstelling. Ze zijn heel gewoon De Gereformeerde Kerken in Nederland, want ze hielden zich heel gewoon aan de bestaande confessie en kerkenordening, waarvan eerst een synode, en later een deel der kerkeraden, afgevoelen zijn. Maar het Bureau, dat de volkstelling voorbereidt, heeft haar een naam gegeven, dien ze niet dragen. De toevoeging „onderhoudende art. 31 K.O.” is, zooals officieel aan de regering meegedeeld is, alleen maar een postale aanduiding. In de invulformulieren voor de a.s. volkstelling op 31 Mei a.s. wordt des ondanks door het Centraal Bureau van Statistiek de navolgende onderscheiding gemaakt:

Gereformeerde Kerken in Nederland (Ger. K.)

Gereformeerde Kerken (onderhoudende art. 31 K.O.) (Ger. K. (art. 31)).

Met de laatste kerkelijke groepeerings worden kennelijk onze Kerken bedoeld.

Gemelde onderscheiding werd geheel buiten voor-kennis en overleg met Deputaten gemaakt.

Daar het praktisch ondoenlijk was alsnog wijziging in de gemaakte onderscheiding te maken, hebben Deputaten zich tot de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie, alsmede tot het Centraal Bureau voor Statistiek gewend, o.m. met de volgende mededeeling:

- dat onze Kerken, zooals reeds eerder aan de Hooge Overheid bekend gemaakt, pretendeeren te zijn „De Gereformeerde Kerken in Nederland”;
- dat onze Kerken niet wenschen mede te werken door deze volkstelling een precedent te scheppen, waardoor zij een officiële naams-toevoeging of wijziging zouden verkrijgen;
- dat zij aan de Kerken zouden adviseeren, haar leden te verzoeken bij 't invullen hunner kerkelijke gezind-

hangt er van af of ze uitverkoren zijn.

Wanneer „Godzalige ouders omtrent hun eigen staat duister” zijn, kunnen zij „met volle vrijmoedigheid op de belofte aan de heilige Gemeente gedaan, hun kind laten doopen”²⁾. Hoe het mogelijk is, dat menschen, die in duisternis leven, die dus „het geloof” niet „oefenen”, „met volle vrijmoedigheid” — deze moet toch zeker zijn een vrijmoedigheid „des geloofs” — hun kind kunnen laten doopen, maakt Drukker niet duidelijk. Het zal ook wel heel moeilijk gaan!

„Durven zij (de ouders) niet denken, dat zij erfgenenam der belofte zijn”, dan is er toch ook voor hen nog wel heel wat te doen; zij kunnen „volkomen zeker zijn (!), dat God aan zijne heilige Gemeente de belofte gedaan heeft, en dezelve aan de Gemeente in dit hun kind konde vervullen, zij mogen met volle vrijmoedigheid in onderwerping voor dit kind bidden”³⁾. Weer rijst de vraag: „kunnen” menschen, die niet durven denken, dat zij „erfgenenam” der belofte zijn, inderdaad „volkomen zeker” zijn, dat God zijn belofte aan de Gemeente gaf? Bovendien wat voor troost en zekerheid geeft het, dat God aan zijn Gemeente (= de uitverkorenen) de belofte gaf? „Het is niet genoeg”, zegt Calvijn, „het Woord in het algemeen te hebben, indien wij niet weten, dat het voor ons is bestemd... dit wordt voor de zekerheid des geloofs noodzakelijk vereischt, dat ieder voor zich in zijn ziel geprent hebbe, dat hij begrepen is onder het getal dergenen, die God (met de belofte) aanspreekt”⁴⁾.

Zijn de ouders „onbegnadigd”, ouders, „die in de uitwendige gestalte der kerk verkeerden”, dan hebben zij toch ook nog wat. Want zij hebben dan „mede eene onwaardeerbare nuttigheid van den kinderdoop, schoon zij voor hun hoofd geen lot noch deel hebben in het woord der belofte”. Want hun gedoopte kinderen behooren „tot diegene waaromtrent God aan zijne Gemeente de dierbaarste beloften heeft gedaan”⁵⁾.

¹⁾ p. 6; ²⁾ p. 6.

³⁾ Calvijn op Hand. 2:39. ⁴⁾ p. 7.

heid te vermelden Ger. K. (art. 31), doch zulks uitsluitend om het werk van het Centraal Bureau voor de Statistiek technisch te doen slagen en in de wetenschap, dat een wijziging praktisch niet meer uitvoerbaar is;

- dat onze Kerken door deze onderscheiding niets wenschen geprejudiceerd te zien ten aanzien van den officiële naam onzer Kerken, doch deze beschouwen als een uitsluitend voor het doel der volkstelling gemaakte eenmalige administratieve onderscheiding.

Deputaten verzoeken, dat de kerkeraden aan de gemeenten bij herhaling afkondiging doen van het bovenstaande, althans van het advies voor de invulling (Ger. K. (art. 31)).

Er zou in zichzelf veel voor te zeggen zijn, indien het wel doenlijk was, eenvoudig in te vullen: Geref. Kerken. Maar nu we door het Centraal Bureau voor een voldongen feit gesteld zijn, zou het eenige gevolg zijn: verwarring. Een verwarring, die — naar ons bleek — allerlei andere onaangename en schadelijke gevolgen zou meebrengen ook voor de plaatselijke kerken zelf.

Nu mag men niet om de gevolgen iets doen, dat men eigenlijk verkeerd vindt.

Maar door te schrijven aan de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken, en ook aan het Centraal Bureau, hebben deputaten er voor gezorgd, dat de schijn van prijsgeving van ons standpunt is weggenomen.

De weg staat dus wat dat betreft open.

En daarom mogen wij thans aan de kerkeraden vragen: wilt bij herhaling onze kerkleden van den kansel op een en ander wijzen, opdat de onaangename gevolgen uitblijven. De invulling moet niet worden overgelaten aan de ambtenaren doch door onze kerkleden zelf geschieden. K. S.

THEOLOGISCHE HOOGESCHOOL.

ENKELE OPMERKINGEN OVER DE JAARLIJSCHE CONTRIBUTIES.

In 1946 heeft de „Stichting voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot den Dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken in Nederland (Vrijgemaakt naar art. 31 K.O.)” de organisatie voor de jaarlijkse bijdragen voor onze Theologische Hoogeschool ter hand genomen, overeenkomstig de besluiten van de in Groningen gehouden Synode der Kerken.

Er is heel wat werk verzet. In iedere plaats werd een correspondent of plaatselijk comité benoemd, er werden contribuanten geworven en de kwitanties zijn geïnd.

Het Bestuur der Stichting mag met dankbaarheid constateeren, dat in bijna elke gemeente deze voor de Theologische Hoogeschool zoo belangrijke zaak met ijver is aangepakt en dat God ook dezen arbeid rijk gezegend heeft. Binnenkort hopen we van het resultaat een overzicht te kunnen geven.

Correspondenten en comité's zeggen

Hoe deze ouders die „onwaardeerbare nuttigheid” werkelijk kunnen hebben en waarin de concrete inhoud van „die dierbaarste beloften” voor hun gedoopte kinderen, hoofd voor hoofd, bestaat, vernemen we weer niet. Deze ouders worden voorts „onder de verbintenis gebracht, om elk van hunne gedoopte kinderen aan te merken als een goed van de geheele Gemeente, hetwelk het merkteken en zegel van God draagt, dat God in deszelfs ligchaam aan de Gemeente gegeven heeft, om hetzelfde zorgvuldig op te voeden en te laten onderwijzen, en om toe te zien, dat zij het door geene voorbeelden, daden of verzuiming mishandelden”⁶⁾. Dit lezende moeten we weer vragen: hoe kunnen „onbegnadigde” menschen, die toch immers den Geest niet hebben, dit alles doen, ja, hoe kunnen zij dit ook maar verstaan en... hoe kan de kerk hen dit alles laten beloven?

Eenzelfde procedé als Drukker toepast bij het geven van richtlijnen voor het gebruik van den doop door de ouders, volgt hij ook ten opzichte van de kinderen.

Zijn de kinderen nog „onmondigen, die met den doop niet werken kunnen, hebben ze onbegnadigde ouders”, dan worden zij „door den doop der gansche Gemeente aanbevolen om op het zegel, dat zij in deze kinderen ontvangen, ook voor derzelve te pleiten, zich hun welzijn als haar eigen aan te trekken, en voor hun zorg te dragen”⁷⁾. Weer moet men, dit lezende, vragen: Waarop grondt zich dit pleiten? Waarop mag en kan het zich gronden? Niemand weet toch immers of de beloften aan die kinderen werkelijk toekomen!

Wanneer een gedoopt kind „tot jaren van onderscheid gekomen en onbegnadigd” is, dan kan het natuurlijk „niet denken, dat zijn doop een zegel voor hem zoude zijn, dat aan hem gegeven is tot een middel ter bekeering, het behoeft zich om het geloof zijner ouders en voorouders niet te bekommeren, schoon zelfs als zijne ouders en voorouders onbekeerd zijn,

⁶⁾ p. 7; ⁷⁾ p. 7.

¹⁾ p. 6.

), doch zulks
het Centraal
sch te doen
rijzing prac-
heiding niets
aanzien van
kerken, doch
voor het doel
e administrat-

nden aan de
ng doen van
lives voor de

n zijn, indien
vullen: Geref.
Bureau voor
eenige gevolg
naar ons
n schadelijke
e plaatselijke

iets doen, dat

ers van Justi-
ook aan het
voor gezorgd,
standpunt is

en.
e kerkeraden
den van den
onaangename
niet worden
h door onze
K. S.

Financiële
Dienst des
in Nederland
anistatie voor
logische Hoo-
nstig de be-
Synode der

plaats werd
benoemd, er
wanties zijn
dankbaarheid
te deze voor
ngrijke zaak
dezen arbeid
e van het re-
s zeggen

te nuttigheid
de concrete
oor hun ge-
bestaat, ver-
orden voorts
van hunne
en goed van
ken en zegel
lghaam aan
e zorgvuldig
n om toe te
laden of ver-
eten we weer
ensen, die
t alles doen,
an en... hoe
past hij het
an den doop
chte van de

die met den
ibegenadigde
der gansche
t zij in deze
pleitten, zich
ten, en voor
dit lezende,
en? Waarop
d weet toch
en werkelijk

van onder-
an kan het
a zegel voor
t een middel
geloof zijner
ren, schoon
bekeerd zijn,

we op deze plaats hartelijk dank
voor hun medewerking; hun arbeid is
voor de Theologische Hoogeschool zeer belangrijk en
onontbeerlijk geweest. Want na de collecten zijn de
vaste jaarlijksche bijdragen de voornaamste bron
van inkomsten voor de Theologische Hoogeschool.

Toch meenen we dat het aantal contribuanten nog
kan worden verhoogd. Er zijn gemeenten, waar vele
gezinnen nog geen bijdrage geven. Het doel dat we
nastreven is: Elk gezin contribuant
van de Theologische Hoogeschool
onzer kerken.

Sommige correspondenten melden ons, dat dit doel
in hun gemeente bereikt is en wat in de eene gemeen-
te mogelijk bleek, kan ook in de andere worden be-
reikt.

Elke bijdrage, hoe klein ook, is welkom!

Gaarne wekken we hen, die nog
geen contribuant van de Theolo-
gische Hoogeschool zijn op, zich
ten spoedigste te melden bij den
plaatselijken correspondent. Wan-
neer de naam van den correspondent hun onbekend
mocht zijn zal de kerkeraad zeker nadere inlichtin-
gen kunnen geven.

In dit verband willen we nog wijzen op de wensche-
lijkheid dat de Classicale correspondenten
in de verschillende kerkbladen de namen en
adressen der plaatselijke correspondenten publiceren.

Voorts vertrouwen we, dat ook de correspondenten
zelf inzake de uitbreiding van het aantal contribu-
anten actief zullen zijn.

De kwitanties van 1947 liggen reeds klaar. Eind
Juni hopen we deze aan de plaatselijke correspon-
dent te zenden. Wanneer vóór 1 Juni
a.s. ons nog namen en adressen van
nieuwe contribuanten worden toe-
gezonden, zullen de betreffende
kwitanties ook kunnen worden
toegestuurd. Blanco contribuantenlijsten wor-
den gaarne door de administratie beschikbaar gesteld.
Het kantoor van de Stichting is gevestigd: Gronin-
gen, Herman Colleniusstraat 13.

Voorts zijn er nog enkele kerken, die ons in het
geheel geen contribuantenlijsten toezonden. De be-
treffende „zondaars” zijn hierop reeds één of meer-
dere malen door de classicale correspondenten attent
gemaakt.

Ook onlangs is dit nog geschied. We zullen op deze
plaats met „de eerste trap van censuur” volstaan en
niet den naam van deze kerken noemen, maar ver-
trouwen, dat ook zij hun roeping
zullen verstaan en ons tijdig de
namen der contribuanten zullen
opgeven, overeenkomstig het advies van de clas-
sicale correspondenten.

Zoo bouwen we mede aan heden en toekomst onzer
Kerken.

Wij verzoeken tenslotte de classicale correspon-
dent in de inhoud van bovenstaande mededeelingen weer
te geven in de classicale of provinciale kerkbladen,
eventueel van speciale opmerkingen, hun classis be-
treffende, voorzien.

en dat zijn doop voor niemand van hun een zegel is,
echter heeft het veel betere gronden om daarvan voor
zich het regt gebruik te maken”. En welke zijn dan
deze „betere gronden” en het daarop gefundeerde
„regte gebruik” van den doop? De „onbegenadigde”
doopeling „moet zich voorstellen, dat God door zijnen
doop aan de Gemeente verzegeld heeft eene belofte
die Hij zekerlijk vervullen wil, t.w. dat Hij uit kracht
van Jezus' dood en opstandinge haar zaad van schuld
en zonde wasschen wil”; hij mag „denken”, dat hij
„onder die kinderen behoort, waaromtrent de belofte
aan de Gemeente gedaan, en verzegeld is”¹⁾.

Ook nu weer rijzen onweerstaanbaar dezelfde vra-
gen, die we zooeven stelden. En ook nu weer blijft
het fijne, het eigenlijke puntje van de heele kwestie,
n.l. welke de concrete inhoud is van de belofte, welke
God „aan” de Gemeente „omtrent” al haar kinderen
deed en verzegelde.

Is tenslotte een „gedoopt kind bekeerd... geworden,
zoo mag het zijnen doop aanmerken als een zegel
waardoor God niet alleen aan de Gemeente, maar ook
aan hem in het bijzonder nu verzegeld, dat het uit
kracht van Jezus' dood en opstanding van alle zijne
zonden gewasschen is en altijd gewasschen zal worden,
vermits het uit het geloove waardoor het in de voet-
stappen des geloofs Abrahams wandelt, nu is open-
baar gemaakt, dat het een kind der belofte was, het-
welk voor het zaad gerekend wordt Rom. 9:8; het
74 antw. van den Heid. Cat.; uit het 32 art. van onze
Ned. Geloofsbel.; het formulier van den kinderdoop.
Gen. 17:7; Hand. 2:39. 1 Cor. 7:14”²⁾.

Men ziet het: uit het geloof komt men tot zijn
doop; en: door het geloof werd de doop een zegel
voor hen, die den doop ontvingen.

AAN WIE MOET DE DOOP WORDEN BEDIEND?

We zijn thans toegekomen aan de bespreking van
het eigenlijke thema van Drukker's brochure, de vraag

¹⁾ p. 7/8; ²⁾ p. 8.

STORTING COLLECTEN.

Aan de boekhouders der Kerken ver-
zoeken wij dringend wanneer de opbrengst der col-
lecten voor de Opleiding tot den Dienst des Woords
door hen aan de classicale correspondenten wordt
overgemaakt, steeds nauwkeurig gespecificeerd op te
geven op welk kwartaal en jaar de
collecten betrekking hebben. Zooals bekend, wordt
ieder kwartaal voor de Opleiding gecollecteerd.

Voorts verzoeken wij vriendelijk de collecten regel-
matig ieder kwartaal af te dragen.

Door met bovenstaande opmerkingen rekening te
houden vergemakkelijkt U zeer den arbeid van den
administrateur en classicale correspondenten.

Namens het bestuur der Stichting,

C. LETTINGA, Penningmeester.

Groningen, Herman Colleniusstraat 13.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

WAT IS HEDEN ONZE POLITIEKE ROEPING?

Op het Landelijk Congres van Gereformeerden (Vrij-
gemaakt) tot Bezinning op hun houding ten opzichte van
de A.R. Partij, gehouden te Utrecht op 6 en 7 Mei in
het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, sprak prof.
C. Veenhof van Kampen voor een zeer aandachtig ge-
hoor over bovengenoemd onderwerp.

In zijn inleidende beschouwingen wijst spr. er op, dat
het voor ieder, die werkelijk geestelijk leeft, steeds dui-
delijker moet worden, dat we in onze dagen beleven een
huiveringwekkende ineensorting van het Christelijk
leven.

Daarom moeten we ons in dezen catastrophalen tijd
met des te meer ernst bezinnen op onze roeping, zonder
te zien op de resultaten.

Spr. wil ook even ingaan op de reacties in de pers, nā
de aankondiging van ons congres, met name op den brief
van br OUDEKERK in „De Reformatie” en een artikel
van JAN HARING in „Nieuw Nederland”.

Ten aanzien van eerstgenoemde valt op te merken, dat
we hier beslist niet onorganisatorisch bezig zijn. We
denken er bovendien niet aan sys-
tematische actie tegen de A.R. partij
te voeren. Wel willen we ons bezinnen op onze poli-
tieke roeping. Op grond van het ambt der geloovigen
heeft iedere groep van Christenen daartoe het recht en
temeer nog in een duidelijk nieuwe situatie. En die is
er, en nationaal en kerkelijk.

De kerkelijke verwording, die ons tot vrijmaking noo-
te, is tenslotte maar één symptoom van het verval, dat
in heel het leven openbaar wordt. Voor hem die vrije-
maakt is wordt het een wonder weer te ontdekken wat
het Woord van Jezus Christus is, om weer te zien, dat
Jezus Christus ten volle Koning is van deze wereld.

Daarom is het gerechtvaardigd en noodzakelijk, dat wij
samenspreken en ons afvragen: broeders, wat moeten wij

¹⁾ Wij publiceren in deze rubriek een verslag van de
rede welke Prof. Veenhof op de conferentie te Utrecht
heeft gehouden.

n.l. aan welke kinderen de doop moet worden bediend.
Hierom ging het hem bij zijn schrijven vóór alle
dingen.

Hierom ging het, blijkens zijn voorrede, ook De Cock.
Het begin van Drukker's uiteenzettingen omtrent
deze kwestie geeft ons bekende formuleringen uit
de gereformeerde confessies, maar deze ontvangen
daarna een eigen interpretatie van den auteur.

Op de vraag: „welke kinderen hebben regt tot den
Doop?” volgt namelijk als antwoord: „Alle kinderen
welke de belofte toekomt”. En als dan gevraagd
wordt: „welke kinderen komt de belofte toe?” lezen
we: „Geen die buiten de gemeenschap der kerke,
onder Helden, Joden en Turken zijn; en die niet tot
de belofte geroepen zijn, maar alle kinderen der
gemeente”. Wanneer dit gezegd wordt, duikt voor Druk-
ker natuurlijk onmiddellijk een moeilijkheid op. Want
de gemeente is volgens hem de vergadering der
uitverkorenen. En als dat zoo is moet natuur-
lijk gevraagd worden: wie zijn dan de kinderen van
deze gemeente? Het antwoord op deze vraag laat
evenwel niet lang op zich wachten. Deze kinderen zijn
„alle kinderen op welke de gemeente aaf haar zaad
eene naauwe betrekking heeft”. Ook als we dit ge-
hoord hebben zijn we er nog niet! We moeten wel
vragen: wat is die „naauwe betrekking”, hoe ver-
strekt ze zich uit? Die „naauwe betrekking” wordt
in haar aard door Drukker, zooals we reeds zagen,
niet nader geanalyseerd. Maar hoe ver ze zich uit-
strekt vernemen we wel. Want als in de brochure de
vraag wordt gesteld: „Maar welke zijn de kinderen
dan?” volgt als antwoord: „Niet alleen welke uit
geloovige ouders geboren zijn, maar ook die in haren
schoot uit bijwoners zijn gesproten, en die (de) kerk
naar alle billijke wetten in haar huis ter bezorging
heeft op- en aangenomen, en voor welke... de Heere
naar zijn vrijmagt mede de beloften geschonken
heeft”¹⁾.

¹⁾ p. 3. Enkele zinstorende schrijf- of drukfouten in
deze citaten heb ik gecorrigeerd.

doen? Dat is mogelijk, ondanks verschil van inzicht, als
we maar in het geloof bijeen zijn.

In den bedoelden brief wordt ons lid-zijn van de Partij
aangevoerd als instantie tegen ons samenkomen. „Ik wijs
dat weer af, het raakt ons niet”, aldus spr. We hebben
zeker de taak om binnen de partij, waarvan we lid zijn,
onze bezwaren naar voren te brengen, maar daardoor
wordt niet uitgesloten dat we hier, op deze wijze, samen-
zijn. Spr. wil dan ook deze suggestie geven: zoekt elkaar
ook plaatselijk en bespreekt daar den nood van ons volk
en wat gij op diē plaats U ziet aangewezen als roeping
Gods.

Tenslotte gaat het bij de beoordeeling van ons congres
om de motieven die ons beheerschen. Als we daarin
Christus zoeken is het goed.

In den genoemden brief worden ook eenige vragen ge-
steld. Ook daarop gaat prof. Veenhof even in. Wij drijven
heelemaal niet in Roomsche richting; integendeel, we
willen juist waarschuwen tegen de romaniserende ten-
denzen in het Christelijke politieke leven van de laatste
jaren. Ons samenzijn is ook geen gevolg van de „erva-
ringen”. Wel hebben we gezien dat het recht Gods
overal wordt aangetast en gekrenkt en daarom komen
we samen.

Jan Haring's reactie was: moet er nog meer verbrok-
keling komen? Spr. ziet hier achter de gedachte, dat al-
leen een zoo groot mogelijke „eenheid” van belang is,
immers dan houdt men met ons rekening. Dezen funesten
gedachtengang willen we juist bestrijden.

Spr. wil zich ook afvragen hoe we hier dan wel samen-
zijn. Dat kan op twee manieren verkeerd. We kunnen
zeggen: we hebben de reformatie in de kerk flink voor
elkaar en moet nu ook maar eens in de politiek „ter hand
worden genomen”. Maar dan vergeten we, dat reformatie
voor alles Gods gave is. Als we zoo zouden samenkomen
deden we alleen maar kwaad. Evenzeer is deze gedachte
fout: de reformatie is in de kerk tot stand gekomen, maar
daarmee is het ook genoeg, de boel moet niet verder
kapot. Beide gedachten zijn gevaarlijke uitingen van het
vleesch. We zijn hier niet om te komen tot machtscon-
centratie, maar met de bede: wat wilt Gij, Heere, dat
we verder zullen doen?

Komend tot het eigenlijke onderwerp meent spr. ons
het best te kunnen inleiden tot onze bezinning, door het
maken van enkele thetische opmerkingen, gegroepeerd
om deze drie hoofdgedachten:

I. Gods Woord en de politiek; II. Jezus Christus en
de politiek; III. De kerk en de politiek.

Ten aanzien van het eerste punt schetst prof. Veenhof
drie aspecten.

a. Het levende Woord.

Gods Woord, zooals dat tot ons komt in de H. Schrift,
is het echte, levende en werkende Woord van God. Dat
Woord moeten we kennen. Niet echter als de Farizeeën,
die er alles van wisten, en hun ideeën, abstracties, regels
en denkmotieven uit afleidden, maar het niet kenden in
zijn verlichtende, vernieuwende, schepende werking.

Het Woord Gods is concreet, het klinkt in een concrete
situatie. God gaf geen stel regels, maar een levend
Woord, dat de toenmalige werkelijkheid aangreep. In dat
Woord indringend, gaan we in en door dat Woord het
leven beter en dieper verstaan. Het is het Woord van
Gods beloften, ook voor staten en overheden. Ook het
Woord van Zijn roeping voor onze taak als burger
en als overheidspersoon, als God ons daartoe roept.

Daarom is het eerste wat noodig is bij onze bezinning
op de politieke situatie, dat we het Woord Gods weer
gaan hooren. Als we iets verstaan van wat Jesaja of
Paulus te zeggen hebben in het bewogen politieke leven
van hun dagen, dan zullen we een geestelijken geloofs-

Als bewijs voor deze stelling wordt natuurlijk ge-
wezen op Abraham, die alle tot zijn huis behoorende
mannelijke personen moest besnijden, „deze alle wer-
den aangezien als Abrahams kinderen, dewijl zij in
dat huisgezin waren waarvan hij de vader was”¹⁾.

Het schijnt, dat Drukker bij de tekening van zijn
standpunt heeft gevoeld, dat er iets wrong. Het is
immers een klassiek gereformeerde opvatting, dat de
kinderen der christenen, de kinderen der ge-
loovigen gedoopt moeten worden. Hoe kan hij
deze stelling nu handhaven? Zooals bleek heeft hij
haar reeds vervangen door een andere, deze name-
lijk, dat de kinderen der gemeente gedoopt moeten
worden. Maar ook daarmee is hij er nog niet! Vooral
niet omdat hij tot de krasse uitspraak komt, dat zelfs
de kinderen van „ergerlijke ouders” den doop kunnen
ontvangen. Hij moest een antwoord geven op de vraag
hoe hij enerzijds zeggen kan, dat de kinderen der
Gemeente moeten gedoopt worden, van die ge-
meente, welke alleen uit „ware begenadigden” be-
staat en hoe hij tegelijk toch kan volhouden, dat
kinderen van apert goddeloozen toch tot den doop
moeten worden toegelaten.

Hij lost deze moeilijkheid op, door te zeggen, dat
hij „door de ouders aan welke het verbond door den
kinderdoop verzegeld wordt” verstaat „niet de bij-
zonderere natuurlijke ouders van het kind”. Neen, die
„ouders” zijn in dit verbond de „zedelijke ouders, de
Gemeente tot welke de natuurlijke ouders, wanneer
zij begenadigd zijn, mede behooren als ware lid-
maten”²⁾. De kinderen, die gedoopt worden zijn „niet
in een geestelijke betrekking het zaad van die ouders,
die het kind opdragen”, d.i. ten doop houden. Neen
het is „het zaad der uitverkorene Gemeente”.

Deze kinderen zijn „aan te merken als een goed
van de geheele gemeente, hetwelk het merkteken en
zegel van God draagt, dat God in deszelfs ligchaam
gegeven heeft”³⁾. Van deze kinderen is „Abraham

¹⁾ p. 4; ²⁾ p. 6.

³⁾ p. 7.

kijk krijgen ook op het politieke leven van onze tijd. Dan moeten we ook gaan profeteren, zonder dik-doen; Gods boodschap verkondigen in iederen kring, recht op den man af.

Dat Woord geeft inderdaad beloften, ook voor het politieke leven. Denk aan Paulus' opwekking om te bidden voor de overheden „opdat we een gerust en godzalig leven leiden mogen“. Is dat niet datgene waarnaar heel de wereld hunkert?

Als deze dingen voor ons leven, dan begrijpen we ook, hoe ik met diepe schaamte moet spreken over de propaganda van de A.R., vooral als ik denk aan sommige triviale en ongeestelijke slogans uit de verkiezingsperiode. Evenzeer moeten we ons schamen, dat men met beloften heeft gepaaid, zoo geformuleerd, dat ook liberalen op onze kandidaten zouden stemmen. Men heeft daarin opgegeven het Evangelie van Christus in zijn verlossende betekenis, ook voor ons volk. Men heeft niet laten zien dat de strijd tegen bureaucratie en staatsabsolutisme in den wortel en tot den uitersten omtrek anders moest worden gevoerd dan door den mensch van deze wereld geschiedt, n.l. als een strijd voor Gods wet. Overeenkomstige bezwaren gelden t.o.v. den strijd over Linggadati.

b. Het gehele Woord.

Wanneer we spreken over Gods Woord en de politiek dan moeten we spreken over de gehele Schrift. Weliswaar spijst dat Woord zich ook toe op huwelijk, gezin, overheden, enz., maar in die toespitsing blijft het toch het gehele Woord Gods, en draagt zoo naar ons toe het ééne en ondeelbare heil van Jezus Christus, en de eene en ondeelbare wet van onzen God.

In Rom. 13 spreekt de Schrift over de overheid. Wij kunnen daarover echter nooit één woord zeggen, zonder de eerste twaalf hoofdstukken daarbij en daarin ten volle te laten gelden. Zonder die is het 13e zelfs onbestaanbaar.

Ik denk ook aan het 5e gebod, de toespitsing van Gods wet op onze houding t.o.v. de overheid. Maar als zodanig is het ook en vooral toespitsing, modificatie en modulatie van het ééne, groote gebod en het andere dat daaraan gelijk is (de hoofdsom der wet). En dat gebod staat weer onder het opschrift: Ik ben de Heere, uw God. Daarom ook kan men niet spreken van een bepaalden sector van het Woord Gods voor politici en voor burgers. We hebben het ééne Woord, reguleerende het hēle leven.

c. Het beleden Woord.

Sprekend over mijn eerste hoofdgedachte moet ik U ook nog toonen het derde aspect: het door de kerk beleden Woord Gods. De kerk moet het Woord Gods hooren, eraan gehoorzamen en het dan prediken. Want op deze wijze wil God de majesteit en de kracht van dat Woord tot vol effect brengen. Zoo is de belijdenis dan ook: de weergave van het volle Woord Gods, zooals de kerk het heeft verstaan. Belijden is het door God gewilde voortgaan en doorwerken, door middel van de kerk, van Zijn levend Woord. Als zodanig is het tevens vertolking van ons geloof, dat de stuwende kracht moet zijn in ons leven. We zijn daarom ook altijd en overal aan die belijdenis gebonden. Ja, ik durf de stelling aan: als we op een bepaald punt ons daaraan niet gebonden weten, dan belijden we nergens. En al wat in Gods Woord staat moet door de kerk beleden worden. Als God wat gezegd had over broodbakken, dan moest dat in de belijdenis staan. Want belijden is niets anders dan kinderlijk weergeven, als kerk, van het gehele Woord Gods, zooals God dat in de Schrift gegeven heeft. Daarom is het volstrekt ongeoorloofd te beweren dat in een bepaalde situatie een stuk van de belijdenis niet in geding zou zijn. Dat geldt ook wanneer die situatie een politiek karakter heeft.

Ten aanzien van de tweede gedachte wijst spr. op tweeërlei.

in een zedelijke of geestelijke zin de vader en de kerk of gemeente, de zedelijke of geestelijke moeder¹⁴⁾. In haar schoot worden zij geboren en door haar worden zij ook opgedragen aan den drie-eenigen God, „om het tekenen des verbonds te ontvangen, waardoor zij groote voorregten genieten, om daaronder of in dat huisgezin of gemeente te mogen verkeerren, waar God zijn zegel aan gehecht heeft, om de zijnen, dien Hij van eeuwigheid uitverkoren heeft, daaruit te trekken“¹⁵⁾.

Nadat op deze wijze de „vleeschelijke ouders“ met het oog op den doop op den achtergrond zijn geschoven en de gemeente tot de „geestelijke doopouders“ is gepromoveerd, welke in felte de kinderen „opdraagt“, d.i. ten doop houdt, kan Drukker z.i. zonder eenig bezwaar zeggen: „Men moet al de kinderen, die tot het huisgezin der gemeente behooren, doopen, niet alleen die uit geloovige ouders, ware leden der kerk“ geboren zijn. Ook de kinderen van de niet-ware leden, als ze „in den schoot der kerke geboren“ zijn, en zoo „aan de Gemeente overgegeven“ en „van haar aangenomen“ zijn, moeten gedoopt worden. Zelfs moet men „op dien grond“ ook de kinderen „van onkundigen, welke geen belijdenis gedaan hebben“ en van „ergerlijke ouders, welke door den tugt zijn uitgesloten“, doopen¹⁶⁾. Indien deze lieden eenmaal gedoopt werden, zijn hun kinderen „in den schoot der kerk geboren“ en hebben ze derhalve „recht aan den doop“. Men moet bij den doop van zulke kinderen „niet zien op de goddeloosheid der ouders, maar op de heiligheid der kerk, in welke zij geboren zijn, dewelke als haar moeder is“¹⁷⁾.

¹⁴⁾ p. 16 — Deze uitspraak heb ik naar mijn beste weten weergegeven. Drukker schrijft letterlijk: „daar Abraham in een zedelijke of geestelijke zin de vader en de kerk of gemeente, de zedelijke of geestelijke moeder is, in wiens schoot zij geboren worden, en wien zij ook opdragen aan een drieëenigen God, om het tekenen des verbonds te ontvangen, waardoor zij groote voorregten genieten“.

¹⁵⁾ p. 16; ¹⁶⁾ p. 5; ¹⁷⁾ p. 5.

a. Jezus Christus is de Verlosser van het leven.

Alles wat geschapen is, is goed, voor zoover het geschapen is. Menschen zijn echter nooit schepselen zonder méér; de mensch is immers een schepsel dat op een bepaalde wijze leeft en handelt en op bepaalde wijze zich tot God in betrekking stelt. En hij is nu een schepsel, dat van nature in opstand leeft tegen God en radicaal verdorven is. Deze waarheid wordt theoretisch door alle Gereformeerden aanvaard, maar praktisch het meest miskend. We zijn radicaal verdorven! Er zijn in ons leven geen door de zonde niet geschonden eilandjes, zooals KUYPER leerde.

Dit is echter het groote, dat Jezus Christus verlossing teweegbrengt, d.i. principiële herstelling, vernieuwing van den mensch tot den dienst van God. En alle levensverbanden zijn gelijkelijk in die verlossing betrokken; de verlossing is immers kosmisch: Christus vernieuwt de wereld.

Daardoor zijn weer mogelijk Chr. kerk, gezin, school, wetenschap, enz., want die hebben alle hun equivalent in het leven zooals God dat gewild en geschapen heeft. Ze zouden zich ook in het ongeschonden leven ontwikkeld hebben. Het leven, over de heele linie verdorven, is, ook over de heele linie, in beginsel weer hersteld. Daarom moet er zijn een over heel de linie en op elk terrein tegen de zonde worstelend leven in Jezus Christus.

b. Jezus Christus, de Machthebber.

Uitgangspunt is hierbij Christus' woord: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Dat zegt Christus niet als Zoon van God, zonder meer, maar als het vleeschgeworden Woord, als de Middelaar. Na zijn opstanding heeft Christus alle volmacht, alle regeerbevoegdheid in hemel en aarde. Dit aspect is door KUYPER goed gezien en steeds vastgehouden. Deze Christus nu regeert over alle koningen, is Baas over alle regeeringen.

Die allen worden opgeroepen, positief en nadrukkelijk, om in eigen taak en op eigen plaats aan de komst van Zijn Rijk, de vergadering van Zijn Kerk, mee te werken. Indien ze dat niet willen worden ze, ondanks hunzelf, daarbij toch ingeschakeld, maar ten slotte verworpen en verdoemd.

In dit kader doemt voor ons op een benauwende gemeene-gratie ideologie. Spr. behandelt hierbij de twee tegenstrijdige motieven in KUYPER's werk. Enerzijds is er het motief: Jezus Christus is Heer, anderzijds het motief van de gem. gratie. Deze laatste heeft z.i. een constant-repressieve werking, d.w.z. remt de zonde en haar gevolgen, en een progressieve werking, d.i. het menschenleven krijgt door die genade een zelfstandige betekenis, een zekere eigenmachtigheid „naast“ of „onder“ de kerk.

Daarnaast is er de particuliere genade, beperkt tot een kleineren kring en daár verlossend werkzaam, maar tevens inwerkend op den grooteren kring. Zoo ontstaan bij KUYPER Chr. gezin, school, staat, enz.: alle verbanden welke behooren tot „het terrein der gem. gratie“, maar doordrongen worden van de particuliere en zoo op hooger niveau worden gebracht. De kerk is uitsluitend creatie van de particuliere —, de staat uitsluitend van de gem. gratie. Aan de hand van citaten wordt een en ander gelustreerd en toegelicht.

Spr. constateert hierin een fataal dualisme. Gelukkig zijn er ook goede gedachtenmotieven; dit zij eerlijkheidshalve opgemerkt.

De tragiek van dezen tijd is echter dat KUYPER juist in de slechte motieven uit zijn werk wordt vastgehouden, ja, daarin door de kerk gecanoniseerd. Een aantal citaten uit de werken van den jongen Diepenhorst laten dat zeer duidelijk uitkomen. Spr. vindt daarin aanleiding zich ernstig bezorgd te maken over de toenemende saecularisatie in de A.R. Partij.

„IN CHRISTUS GEHEILIGD“.

Hoe ziet Drukker nu de positie van de kinderen in het verbond en de gemeente?

Hij gaat op deze vraag in, als hij het in-Christus-geheiligd-zijn der kinderen bespreekt.

Voor hij dat doet maakt hij evenwel eerst een opmerking over de aanspraak van de doopouders of getuigen, zooals deze in het formulier voor den kinderdoop voorkomt.

Wanneer dit formulier — aldus Drukker — de aanspraak bezigt: „geliefden in den Heere Jezus Christus“, is dat geen aanspraak van de ouders of de getuigen, die het kind ten doop houden, maar van de gemeente! „Hier moet men niet zien op de ouders of getuige, die het kind te doop brengen, maar op de gemeente waaronder zij behooren.“ Zijn die ouders of getuigen „begenadigden, dan zijn zij wezenlijk bondgenooten, zijn zij onbegenadigden, dan zijn zij onderscheiden van de ongelooovigen, gelijk Israël afgescheiden was van de ongelooovige Heidenen en werden in een uiterlijke heiligheid Israël genaamd, Ezech. 16: 20, 23—27, Rom. 9: 6“¹⁸⁾.

Na dus ook in de verklaring van deze aanspraak zijn standpunt stipt te hebben behouden, zegt Drukker van het in-Christus-geheiligd-zijn der kinderen het volgende: „Men kan niet zeggen, dat alle kinderen, die gedoopt worden, inwendig heilig en eigenlijk gezegd leden, die door den H. Geest dadelijk vereenigd zijn, en nooit onbekeerd kunnen worden, maar alle kinderen onzer kerk, waarlijk uitwendig geheiligd zijn, dat is dat zij eene ware betrekking op de inwendige kerk hebben, en daardoor van de kinderen der ongelooovigen afgezonderd en onderscheiden zijn, dit leert Paulus, dat een ongeloovig man of wijf, door de betrekking op een geloovig wijf of man zodanig geheiligd is, dat hunne kinderen ook heilig zijn, 1 Cor. 7: 14. Hier verstaat de Apostel door het woord heilig geene inklevende heiligheid of vernieuwing des harten; want hoe zoude een ongeloovig man of wijf

¹⁸⁾ p. 13.

De verhouding kerk en politiek vervolgens behandelend, zegt spr. dat iedereen erkent, dat deze twee met elkaar te maken hebben. En toch ligt juist hier het critieke moment in de huidige situatie. Men beschuldigt ons van kerkelijk imperialisme, maar deze „Satz“ is wanneer men niet concreet is, een dooddoener. Bij bedoelde verhouding stuiten we op het principe van de soevereiniteit in eigen kring. De funeste toepassing ervan door sommigen neemt niet weg, dat daarmee duidelijk wordt gemaakt, dat er verschil is tusschen kerk en staat, in taak en in functie. Ze vormen geen afzonderlijke, volkomen gescheiden sectoren, maar werken door elkaar heen.

Over de kerk spreek ik heel simpel, niet theologisch of filosofisch, maar luisterend naar de belijdenis. De Catechismus ziet de kerk als de door Christus begonnen en door Hem volgehouden ambtelijke vergadering der geloovigen, tezamen met het reeds bereikte, voorloopige resultaat.

CALVIJN zei reeds dat God alleen Vader wil zijn over hen, voor wie de kerk moeder is. Er is volgens hem geen andere ingang tot het leven dan doordat de kerk ons in haar schoot ontvangt en baart, voedt aan haar borsten, en eindelijk onder haar hoede en leiding neemt totdat we — na het sterfelijk lichaam afgelegd te hebben — gelijk zijn aan de engelen. Daarom kan er ook gezegd worden: buiten de kerk geen zaligheid, d.w.z. buiten en zonder de kerk is er geen nieuw leven en nieuwe gehoorzaamheid mogelijk.

Ook Zondag 19 is hierbij van belang: Christus is daarom ten hemel gegaan, opdat Hij zichzelf daar bewijze als het Hoofd Zijner christelijke kerk, door wien de Vader alle ding regeert. In Zijn functie van Hoofd der kerk regeert Christus de wereld. Zoo is de kerk van beslissende betekenis voor de Christelijke politiek en — staat. De menschen, door God geroepen om ook in den staat als Zijn kinderen te werken, worden in de kerk geboren. In de kerk worden ze ook — en alleen — gevoed en beschermd. Aan de kerk is bovendien toevertrouwd de bediening van het Woord Gods, het Woord waarnaar we, ook in de politieke worsteling, leven moeten. Daarom wordt op deze wijze in de kerk in ieder opzicht de grondslag gelegd voor het politieke leven en de Christ. staat, omdat alleen daár ware democratie ontstaat en mogelijk is. Immers in de kerk is er gelijkheid van allen voor de wet Gods en kerkelijke tucht (Arthur Frey).

De doorbraak van de synodaal-presbyteriale kerkenorde in de laatste jaren moet dan ook als een politieke misdaad van de eerste orde beschouwd worden.

Aan de hand van de jongste kerkrechtelijke uitspraken bewijst spr. dat hier sprake is van pure synodocratie. Dat is geen scheidwoord, maar een wetenschappelijke, theologisch-kerkelijke aanduiding.

Gevolg van dit alles is dat de kerk niet meer de haar toekomende plaats krijgt. Dat zien we ook in de A.R. Partij. De brochure van Diepenhorst levert daarvoor weer het bewijs. Ik citeer juist deze brochure omdat het een min of meer officieel geschrift is. Er mag en moet dus ook publiek op gereageerd worden. Zelfs dwars tegen KUYPER in leert deze auteur dat de kerk „heilsinstituut“ is en niet moet ingaan op de kwesties van den dag. De interkerkelijkheid in het bijzonder, en dan nog in haar slechtsten vorm, wordt hier erkend, getuige deze zin in de brochure: de partij moet er mee rekenen dat haar bestuurders en vertegenwoordigers uit verschillende kerken moeten komen.

Prof. Veenhof gaat nader in op enkele opvallende uitingen van dezen tijd. Ten aanzien van Linggadati, een zaak van de eerste orde, immers van het gezag Gods, heeft de A.R.-Kamerfractie zich, terecht en scherp uitgesproken. In de kerk is zij echter verraden. De classis

zonder geloove inwendig geheiligd of vernieuwd kunnen zijn; maar het woord heilig beteekend hier naar zijne gemeene betekenis eene afzondering, waardoor iemand betrekking en een zeker recht op de heilige kerk, en het heilig verbond deelachtig is, en in dezen zin zijn de kinderen in den schoot der kerk of geboren of overgenomen heilig, niet dat zij inwendig vernieuwd zouden zijn, maar voor zoover zij van de kinderen der ongelooovigen buiten de kerk, afgezonderd den Heere toegewijd zijn, en zekere betrekking op de kerk, het verbond en de beloften hebben, gelijk de kinderen 't verbond en de beloften hebben, gelijk de kinderen, de knechten en vreemden in Abrahams huis, Gen. 17:13.“

We kunnen Drukker's opvattingen als volgt samenvatten:

1e. Er is een tweeërlei verbond. Eerst het genadeverbond, dat zich uitstrekt tot de ware geloovigen en dan ook nog een ander verbond, dat vroeger Abrahams gansche vleeschelijke zaad omvatte en thans allen, die in den schoot der kerk zijn geboren.

2e. De doop is een zegel van Gods belofte omtrent de afwasching der zonde, welke Hij zekerlijk vervullen wil. Hij is evenwel alleen voor de gemeente, die uit ware begenadigden bestaat, een zegel. Voor onbekeerden is de doop geen Sacrament.

3e. Alle kinderen van gedoopte ouders, al zijn deze ook door de tucht uitgeworpen mogen en moeten gedoopt worden.

4e. De leden der zichtbare kerk mogen niet voor geloovigen gehouden worden. De aanspraak: „geliefden in onze Heere Jezus Christus“, ziet alleen op de ware begenadigden.

5e. De kinderen der gemeente zijn geen eigenlijk gezegde bondelingen. Hun in-Christus-geheiligd-zijn beteekent niet meer dan een uitwendige heiligheid.

6e. Een houden van de kinderen der gemeente voor wedergeboren is iets, dat volkomen buiten Drukker's gezichtsveld ligt.

Heeft iemand lust en genegenheid Drukker's „theologie“ tot een prototype der synodale theologische constructies uit te roepen?

C. V.

Den Haag
stond uit
weging
waarschijnlijk
op de dig
uit de re
bezwaars

Alvoren
zeggen o
leeren ke
zichten v
te const
Bijbel stu

De zake
op de k
nadruck

Een e
koorlijks
wegeslag
getuigen
een eigen

Voor a
door het
Woord G
gers van

Op de
hoogsta
Utrecht.

VERSL
PROF.

Boven
dachten
Landelijk
Utrecht.
ben elk
volledig
taten hoe
wordt ui
naar sch

Deelne
lenden o
verkrige
nestraat
betaald
gelegen

Wanne
moete w
zamen
admini
eenvoudi

Direct
zal zijn
gemaakt
reserve
aard niet
verkoop
stort in

Utrecht.

ZE
E

HET
en Soen

In „De
artikel v
ds Goos
mijn na
wordt, a
deeld we
dat ik n

Omdat
ken van
gelegen
Thans v
vliet van
mer hoo
men.

STE

TIEL-Z

Waard
Nu de
haar bes
heid de
werk ter
Gelderla
te overk
zetten!

De mo
Der afs
kerkerad
baar verv
Dienaar

Kerk eer
de gehe
gedeelte
dringend
over een
plaatst
urgentie